

**Nieuwe vondsten van zeldzame planten in Nederland,
hoofdzakelijk in 1979**

door

J. MENNEMA en W. J. HOLVERDA
(Rijksherbarium Leiden)

Dr. S. J. van Ooststroom heeft de wens te kennen gegeven zijn medewerking aan de samenstelling van de jaarlijkse lijst met vondsten van zeldzame planten stop te zetten. Gedurende dertig jaar – van 1949 - 1979 – heeft Van Ooststroom jaarlijks een overzicht gegeven van de nieuwe vondsten van zeldzame planten. In 1949 stelde hij met Ir. A. W. Kloos Jr. zijn eerste lijst samen; na diens dood in 1952 ging Van Ooststroom alleen verder, doch dit duurde maar kort. Van 1954 t/m 1966 werkte Th. J. Reichgelt aan de samenstelling van de jaarlijkse lijsten mee. Na zijn overlijden in 1966 nam de eerste onzer diens taak over.

Het lijkt interessant om de lijst van 1948, in 1949 verschenen, eens te vergelijken met de laatste lijst, waaraan Van Ooststroom medewerkte, nl. die van 1978, welke het vorig jaar verscheen. Opmerkelijke vondsten kende de lijst van 1948: de laatste vondst in Nederland van *Salvia verbenaca* en de eerste van *Hippocrepis comosa*, die tevens de enige

natuurlijke inlandse vondst van deze soort in ons land blijkt te zijn. Er stonden taxa in, die ook in de lijst van 1978 zijn vermeld: *Calepina irregularis*, *Chrysosplenium alternifolium*, *Genista tinctoria*, *Orobanche reticulata* subsp. *pallidiflora*, *Parietaria judaica*. Maar ook adventieve opgaven van soorten, die toen nog (vrij) zeldzaam waren, doch thans als ingeburgerd in de Nederlandse flora volledig zijn geaccepteerd, sierden de lijst van 1948: *Bidens connatus* en *B. frondosus*, *Galinsoga ciliata* en *G. parviflora*, *Impatiens parviflora*. Hetzelfde geldt voor de verwilderde sierplanten *Malva moschata* en *Polygonum cuspidatum*. Opvallend was het betrekkelijk grote aantal afwijkende vormen van algemene soorten: 41 tegen 4 in de lijst van 1978, oftewel 38% van de opgaven van Nederlandse zeldzame planten hadden betrekking op vondsten van afwijkende vormen; in 1978 bedroeg dit slechts 2%! Het accent is in de „30-jaren-Van-Ooststroom” duidelijk verschoven naar afwijkende vindplaatsen van minder zeldzame planten. Wie tenslotte weet, dat de lijst van 1948 in totaal 152 vondsten telde tegen 280 vondsten in de lijst van 1978, die kan bij benadering uitrekenen dat Van Ooststroom vele duizenden planten en op kaartjes geschreven opgaven heeft bekeken en gewogen alvorens jaarlijks „de lijst” samen te stellen. Wij zijn hem daar zeer erkentelijk voor.

De plaats van Van Ooststroom zal worden ingenomen door W. J. Holverda, sinds 1973 (part-time) botanisch assistent aan de afd. Nederlandse Flora. Na een inwerkperiode van enkele jaren heeft Holverda in 1978 de eerste verantwoordelijkheid gekregen voor het determineren van het binnenkomende materiaal.

Niet alleen de verandering in de samenstelling van de auteurs doet deze lijst afwijken van die van vorige jaren. Het verschijnen van het eerste deel van de Atlas van de Nederlandse Flora, waarin de uitgestorven en zeer zeldzame planten zijn opgenomen, brengt met zich mede, dat in deze lijst nieuwe (maar ook nog onbekende oudere) en adventieve of verwilderde vondsten van de in dit deel van de atlas opgenomen soorten zullen ontbreken. Het leek ons juist deze aanvullingen op de atlas in een aparte publicatie het licht te doen zien. Dan kan dit geschieden op een wijze, die geen afbreuk doet aan de uitgangspunten, die altijd voor het samenstellen van „de lijst” hebben gegolden: de vondsten moeten nieuw zijn en betrekking hebben op zeldzame planten of op merkwaardige vindplaatsen van minder zeldzame, soms zelfs in sommige delen van het land algemene soorten.

Dit laatste uitgangspunt maakt overigens de lijst vrij heterogeen van samenstelling. Vondsten van soorten, waarvan in ons land nog geen 15 vindplaatsen bekend zijn (*Najas marina*) wisselen af met een vondst van b.v. *Veronica persica* in Twente, waar deze in het westen algemene soort zeer zeldzaam voorkomt. Dat laatste predicaat kan alleen worden gehanteerd, als het betreffende deel van Nederland floristisch goed bekend is: de Waddeneilanden, Friesland, Twente, Zeeland, Zuid-Limburg en de laatste jaren ook – dank zij de milieukarteringen van de Provinciale Waterstaat of Provinciale Planologische Dienst – Noord- en Zuid-Holland en Utrecht.

De heterogeniteit van deze lijst is nog vergroot door het opnemen van vondsten van ogenschijnlijk minder zeldzame soorten, waarvan de afd. Nederlandse Flora weinig recente gegevens bezit. Op deze wijze hopen wij ten behoeve van het tweede deel van de Atlas van de Nederlandse Flora, dat thans in bewerking is, de Nederlandse floristen te prikkelen ons de ontbrekende gegevens spoedig toe te zenden.

Wederom zijn de vondsten verdeeld in drie categorieën. Adventieve vondsten en verwilderingsvondsten van Nederlandse soorten zijn in categorie A opgenomen en aangeduid met de afkorting adv., resp. verw. In de categorieën B (Adventieve soorten) en C (Verwilderde

soorten) wordt bij voor ons land nieuwe taxa, waarvan de namen vet zijn gedrukt, het oorspronkelijke areaal vermeld. Door het nog niet voorhanden zijn van de nieuwe Standaardlijst van de Nederlandse Flora 1980 is een drietal soorten niet opgenomen in categorie A, t.w. *Claytonia sibirica*, *Crepis foetida* en *Parentucellia viscosa*.

Ook nu weer houden wij ons aanbevolen voor toezending van materiaal en voor opgaven van nieuwe vondsten, mits voorzien van een nauwkeurige vermelding van de vindplaats, de datum van de vondst en de naam van de vinder. Op aanvraag worden speciaal ontworpen systeemkaartjes voor het opgeven van nieuwe vondsten gaarne toegezonden.

Voor de namen van in de lijst vaak genoemde vinders zijn de volgende afkortingen gebruikt: (A.) voor J. Akkerman te Beverwijk; (Br.) voor P. Bremer te Groningen; (E.) voor Mej. Wilma Eelman te Den Burg; (J.) voor M. T. Jansen te Veenendaal; (So.) voor F. Sollman te Zevenaar; (St.) voor P. F. Stolwijk te Haaksbergen; (W.) voor E. J. Weeda te Amsterdam; (Unio) voor Excursie van de Commissie voor het Floristisch Onderzoek van Nederland.

Voor hun medewerking aan het controleren van determinaties en van gegevens voor deze lijst en voor het verstrekken van informatie met betrekking tot de nieuwe vondsten zijn wij dank verschuldigd aan F. Adema, R. W. J. M. van der Ham, R. van der Meijden, R. M. van Urk en E. J. Weeda, allen medewerkers van de afd. Nederlandse Flora.

A. Nederlandse soorten

PTERIDOPHYTA

Marsileaceae

Pilularia globulifera L.; CRM-reservaat Castenrayse vennen, gem. Venray, aug. 1979 (P. van den Munckhof).

Ophioglossaceae

Botrychium lunaria (L.) Sw.; Sellingen, Gr., heideterrein Ter Borg, aan de Beetserweg, 1978 (opg. E. J. Boekema). De tweede opgave van een vondst in Groningen van deze thans in het binnenland zeldzame soort (HEUKELS-VAN OOSTSTROOM, 1977).

Polypodiaceae

Asplenium viride Huds.; Kuinderbos, Noordoostpolder, aug. 1979 (opg. Br.). De eerste vondst van deze varen in Nederland (BREMER, 1980).

Blechnum spicant (L.) Roth; Kuinderbos, Noordoostpolder, mei-juni 1979 (opg. Br.). Ook deze varen heeft zich in de IJsselmeerpolders kunnen vestigen.

Cystopteris fragilis (L.) Bernh.; Wouwsche Plantage, N.-Br., in bos, aug. 1979 (opg. Ir. J. W. Jongepier).

Dryopteris cristata (L.) A. Gray; Middelburg, tussen tegels, aug. 1979 (opg. Ir. J. W. Jongepier). De eerste vondst in Zeeland van deze in het Hafdistrict vrij algemene, elders zeldzame varen.

Polystichum lonchitis (L.) Roth; Kuinderbos, Noordoostpolder, sept. 1978, aug. 1979 (Br.). Een nieuwe varensoort voor Nederland (BREMER, 1980).

Thelypteris robertiana (Hoffm.) Slosson; Kuinderbos, Noordoostpolder, juni 1979 (opg. Br.).

ANGIOSPERMAE

Amaranthaceae

Amaranthus albus L.; Kampen, op een loskade langs de IJssel, adv., sept. 1979 (H. J. van der Meulen).

Amaryllidaceae

Leucojum vernum L.; Verhildersum, gem. Leens, Gr., maart 1979 (opg. P. A. van der Knaap).

Balsaminaceae

Impatiens noli-tangere L.; Galderse bossen, N.-Br., slootkant langs Meerselse Dreef, juli 1979 (opg. J. M. A. Cools). In het Kempense district was deze soort alleen bekend van het grensgebied met het Fluviatiele district.

Berberidaceae

Berberis vulgaris L.; De Lijmers, gem. Zevenaar, in oude haag langs de Steeg, 1979 (So.). Buiten Zuid-Limburg en het Duindistrict is deze soort van slechts weinig vindplaatsen bekend.

Boraginaceae

Anchusa officinalis L.; aan de O.-zijde van de spoorlijn bij Joppe, Ov., juni 1979 (opg. G. J. van Wieringen). In het oostelijke deel van het rivierengebied is deze soort thans zeer zeldzaam te noemen.

Buglossoides arvensis (L.) J. M. Johnston; Losser, Ov., bij Ellermansbrug en aan de rand van nabij gelegen akker, juni 1978 (W. & R. Zielman). Buiten Zuid-Limburg, het Duin- en het Fluviatiele district is deze soort zeer zeldzaam (HEUKELS-VAN OOSTSTROOM, 1977).

Echium vulgare L.; Noordwolde, Fr., op parkeerplaats, adv.?, juli 1979 (K. Meijer). In Friesland vertoont het voorkomen van deze soort een tamelijk efemeer karakter (VAN DER PLOEG, 1977).

Pentaglottis sempervirens (L.) Tausch ex Bail.; Nijmegen, Mariënwaard, verw., mei 1979 (opg. G. J. van Wieringen).

Campanulaceae

Phyteuma nigrum F. W. Schmidt; de opgave van de vondst in het bosje van Heyendal te Brummen, 1973 (MENNEMA & VAN OOSTSTROOM, 1977, p. 139) berust op een vergissing; aldaar werd gevonden *Campanula rapunculus* L.

Caryophyllaceae

Agrostemma githago L.; Spaarnwoude, vuilnisstortplaats, adv., aug. 1979 (A.).

Dianthus deltooides L.; Ameland, Het Oerd, juli 1979 (DE ROOS, 1979a); Marnewaard, voormalige Lauwerszee, op dijkje, 1978 (opg. S. Wierstra). De eerste vondsten van deze soort in het Nederlandse Waddengebied en in Friesland (VAN DER PLOEG, 1977).

Herniaria glabra L.; Haaksbergen, kade Schipbeek, aug. 1979 (opg. St.); Buurse, kade Schipbeek, aug. 1979 (opg. id.). Volgens R. W. J. M. van der Ham (in MENNEMA c.s., 1980) komt deze vrij algemene soort van het oostelijke rivierengebied langs de Twentse beken zeldzaam voor.

Lychnis flos-cuculi L., met gevulde bloemen; Venray, Loobeekdal, okt. 1979 (P. van den Munckhof).

Spergularia marina (L.) Griseb.; Maarsbergen, ZO. van viaduct, in wegrand, tezamen met *Puccinellia distans* (L.) Parl., juli 1979 (W.). Een nieuw voorbeeld van een „pekeladventief“?

Celastraceae

Euonymus europaeus L.; Z. van Huisduinen, in duinpan, juni 1979 (opg. J. K. Schendelaar). Een nieuwe vindplaats in het Waddendistrict, waar deze soort zeldzaam voorkomt tussen Den Helder en Bergen.

Chenopodiaceae

Chenopodium ficifolium Sm.; Diepenheim-Markvelde, langs Schipbeek, juni 1979 (W.). Deze in het Haf- en Fluviatiele district algemene soort komt in Twente zeer zeldzaam voor.

Compositae

Ambrosia psilostachya DC.; tussen Schardam en Etersheim, De Zeevang, N.-H., op oude IJsselmeerdijk, adv., aug. 1979 (A.).

Arctium tomentosum Mill.; Zaltbommel, Waaldijk, sept. 1979 (W. Iven). Deze soort komt buiten oostelijk Groningen zeldzaam en onbestendig voor in het gebied van de grote rivieren.

Aster lanceolatus Willd.; Tolkamer, op strandje, okt. 1978 (J.).

Aster tradescantii L.; Spijk, op krib, aug. 1979 (D. Douwes).

Carduus acanthoides L. × *C. nutans* L. (*C.* × *orthocephalus* Wallr.); W. van Spijk, Gld., op braakliggend terrein bij dijkafrit, aug. 1979 (D. Douwes).

Cirsium dissectum (L.) Hill; Texel, De Muy, in duinvallei, 1979 (opg. E.). Van de Nederlandse Waddeneilanden was deze soort slechts bekend van Terschelling en Schiermonnikoog (GREMMEN & KREMERS, 1971) en van Ameland (MENNEMA & VAN OOSTSTROOM, 1975).

Cirsium dissectum (L.) Hill × *C. palustre* (L.) Scop. (*C.* × *spurium* Delastre); Langelo, Dr., bij het Oostervoortse diepje, in broekland, tussen de stamouders, juni 1978 (F. Rudolphy).

Cirsium oleraceum (L.) Scop.; in dal van de Kleine Aa bij Lierop, gem. Someren, N.-Br., juni 1979 (opg. H. van Oeveren).

Crepis biennis L.; Den Oever, Zuiderhaven, zomer 1979 (opg. Mej. S. M. van der Baan & E.). Deze in het zuiden van ons land algemene soort komt in het noorden zeldzaam voor (HEUKELS-VAN OOSTSTROOM, 1977).

- Galinsoga ciliata* (Raf.) Blake; Texel, Den Burg, okt. 1979 (opg. E.). Deze soort was voor de Nederlandse Waddeneilanden slechts bekend van Schiermonnikoog (GREMMEN & KREMERS, 1971) en van Ameland (MENNEMA & VAN OOSTSTROOM, 1975).
- Gnaphalium luteo-album* L.; Apeldoorn, langs autoweg naar Amsterdam, sept. 1979 (opg. A. P. M. Baede); W. van Eerde, gem. Schijndel, N.-Br., in droge sloot, sept. 1979 (A. van der Wijdeven). Deze in de duinen vrij veel voorkomende soort is op de hoge zandgronden in het oosten en het zuiden van Nederland nog maar van weinige uurhokken bekend.
- Hieracium lactucella* Wallr.; gem. Tubbergen, bronweide N. van Mosbeek, juni 1979 (opg. Floristische Werkgroep Twente). Deze vroeger in Twente algemene soort is volgens E. J. Weeda (in MENNEMA c.s., 1980) daar en ook elders thans zeldzaam.
- Hieracium laevigatum* Willd.; tussen Kapelle en Schore, Zuid-Beveland, spoordijk, juli 1979 (opg. Ir. J. W. Jongepier); id., aug. 1979 (A. de Visser). In Zeeland was sinds 1950 van deze algemene soort van droge voedselarme bossen slechts één vindplaats bekend, nl. in oostelijk Zeeuwsch-Vlaanderen bij Overslag.
- Inula britannica* L.; Oostvoorne, einde Duinlaan, in droge zandgrond, half beschaduwd, aug. 1979 (Mevr. Dr. F. G. Kreulen-van Selms). Deze vrij zeldzame soort komt vooral voor langs de grote rivieren in het oosten en het zuiden des lands.
- Leontodon hispidus* L.; bij Alkmaar, aan de Schermerringdijk, juli 1979 (Milieukartering Noord-Holland). Deze soort is sinds 1950 in Noord-Holland slechts eenmaal benoorden het Noordzeekanaal waargenomen.
- Onopordum acanthium* L.; de opgave van een vondst bij Oude Molen, gem. Diepenheim (MENNEMA & VAN OOSTSTROOM, 1979, p. 351), berust op een misverstand; deze opgave moet zijn: Usselo, gem. Enschede, talud nieuwe rijksweg, aug. 1977 (opg. St.).
- Picris echioides* L.; gem. Koedijk, dijk van Kleimeer, sept. 1979 (opg. Milieukartering Noord-Holland); Spaarnwoude, vuilnisstortplaats, adv.?, sept. 1979 (A.); 's-Hertogenbosch, ijsbaan bij Kruithoorn, 1977 (opg. R. Ondersteijn); St. Oedenrode, akkerland, dat gehele voorjaar onder water stond, aug. 1979 (opg. H. de Koning). De uitbreiding in noordelijke en noordoostelijke – in Gorteria 9, no. 6, 1979, p. 213, stond abusievelijk noordwestelijke – richting van deze soort zet zich voort.
- Senecio fuchsii* Gmel.; De Wallsteijn, Zundert, N.-Br., juli 1979 (T. Melgers).
- Senecio paludosus* L.; Oost-Grafdijk, langs Noordhollands kanaal, in rietstrook, juli 1979 (opg. Milieukartering Noord-Holland). De eerste vondst in Noord-Holland benoorden het Noordzeekanaal van deze in het rivierengebied bepaald niet zeldzame soort.
- Senecio vulgaris* L. var. *radiatus* Koch; Uithoorn, terrein achter garage, juli 1979 (Milieukartering Utrecht).
- Xanthium orientale* L. var. *album* (Widder) Adema et M. T. Jansen; Hulshorst, Zuiderzeesnelweg, adv., okt. 1979 (opg. J.). Buiten het Fluviatische district moeten vondsten van deze soort als adventief worden opgevat (ADEMA & JANSEN, 1979).
- Xanthium orientale* L. var. *riparium* (Itz. et Hertsch) Adema et M. T. Jansen; Gendtsche waarden, strandje aan de Waal, sept. 1979 (So.); ZO. van Pannerden, bij voetveer naar Millingen, op krib langs Rijn, sept. 1979 (So.).

Crassulaceae

Sedum telephium L. subsp. *maximum* (L.) Kroker; Nijmegen-Weurt, in wegberm aan O.-zijde Maas-Waalkanaal, aug. 1979 (W.); Langbroek, U., veel in boomgaard, okt. 1979 (W.); Bentveld, langs fietspad Z.-zijde Zandvoorterweg, sept. 1979 (opg. J. A. de Kramer). De laatste vindplaats ligt duidelijk buiten het door WEEDA (1979a) opgegeven verspreidingsgebied: „Zeld. in het Rijngedeelte van F” en zou wellicht betrekking kunnen hebben op een verwilderde sierplant.

Cruciferae

Cardamine amara L.; Schermerringvaart bij Alkmaar, juni 1979 (Milieukartering Noord-Holland). Een nieuwe opgave van een vondst in Noord-Holland van deze nogal verspreid en soms plaatselijk algemeen in ons land voorkomende soort.

Cochlearia officinalis L.; Someren, N.-Br., bij Zuid-Willemsvaart, langs fietspad, 1979 (opg. H. Lammers). Een nieuwe vondst buiten het Noordhollandse Waterland en het Deltagebied, waartoe deze soort in ons land vrijwel is beperkt.

Lepidium draba L.; Vlieland, op zeedijk bij jachthaven, juli 1979 (DE ROOS, 1979b). Deze soort was reeds bekend van Texel (GREMMEN & KREMERS, 1971) en van Ameland (MENNEMA & VAN OOSTSTROOM, 1975).

Lepidium latifolium L.; tussen Schardam en Etersheim, gem. Zeevang, op de oude IJsselmeerdijk, aug. 1979 (A.). Van de W.-zijde van het IJsselmeer was deze soort volgens E. J. Weeda (in MENNEMA c.s., 1980) niet bekend.

Cuscutaceae

Cuscuta europaea L.; Biesbosch, Allardspolder, op strekdam in Bergsche Maas, op *Calystegia sepium* (L.) R. Br., aug. 1978 (R. van der Meijden). De tot nu westelijkste vondst in het rivierengebied sinds 1950.

Cyperaceae

Carex trinervis Degl.; boswachterij Staphorst, aug. 1979 (opg. A. Corporaal). Een tweede vondst in dit gebied van deze in het binnenland zeldzame zeggesoort.

Cladium mariscus (L.) Pohl; Piaam, Fr., Kooiwaard, juni 1979 (opg. D. T. E. van der Ploeg); Meerssenerbroek, L., vlak bij Rothem, juli 1979 (opg. J. Cortenraad). De eerste vondst op de Friese Waarden van deze buiten het Haf- en het Waddendistrict zeldzame soort; in Zuid-Limburg was deze soort omstreeks 1930 verdwenen (DE WEVER, 1932).

Euphorbiaceae

Euphorbia lathyris L.; Babberich, Gld., in moestuin, herfst 1979, ook enige jaren daarvoor waargenomen (opg. So.); Duivendrecht, N.-H., spontaan in tuin, zomer 1978 (Mevr. J. van der Beeten-de Weijer).

Euphorbia palustris L.; Noorder Makkumer Waard, Fr., juni 1979 (opg. O. Hoekstra & D. T. E. van der Ploeg); 's-Hertogenbosch, Gruyters bos, 1978 (opg. R. Ondersteijn). Deze soort is nieuw voor de Friese Waarden; in het Kempense district is ze alleen bekend van het grensgebied met het Fluviatiele district.

Mercurialis annua L.; bij Hargen, gem. Schoorl, in wegberm, sept. 1979 (opg. Milieukartering Noord-Holland). Deze in het zuiden vrij algemene soort was niet bekend

van Noord-Holland benoorden het Noordzeekanaal.

Mercurialis perennis L.; Corvelsbos, gem. Helmond, 1979 (opg. H. Lammers). Buiten Zuid-Limburg komt deze soort zeer zeldzaam voor.

Geraniaceae

Geranium pratense L.; bij Middelburg, beschaduwde wegberm, verw.?, juni 1979 (opg. Ir. J. W. Jongepier).

Gramineae

Agrostis gigantea Roth; Terschelling, aug. 1979 (G. Visser). Deze soort was van de Nederlandse Waddeneilanden slechts bekend van Schiermonnikoog en Rottum (GREMMEN & KREMERS, 1971) en van Vlieland (MENNEMA & VAN OOSTSTROOM, 1975).

Arrhenatherum elatius (L.) P. B. ex. J. et C. Presl var. *bulbosum* (Willd.) Spenner; Zundert, N.-Br., De Moeren, mei 1979 (T. Melgers). Het verspreidingsgebied van deze variëteit is in Nederland nog slecht bekend.

Brachypodium sylvaticum (Huds.) P. B.; Kuinderbos, Noordoostpolder, 1979 (opg. Br.). Een tweede opgave van een vondst in de IJsselmeerpolders van deze zuidelijke soort.

Bromus commutatus Schrad.; bij Zwartsluis, aan dijk naar Vollenhove, aug. 1979 (opg. A. Corporaal); Staphorst, bij het Wijde Gat, in zandige wegberm, juni 1979 (opg. id.).

Bromus hordeaceus L.; Waddenzeedijk bij Koehool, gem. Barradeel, Fr., juli 1979 (So.). Deze in de duinen vrij algemene soort is van de Friese kust slechts bekend van de Afsluitdijk en Gaasterland (VAN DER PLOEG, 1977).

Catabrosa aquatica (L.) P. B.; Hoogkerk, Gr., vloeiveld suikerfabriek, 1977 (opg. E. J. Boekema); Harense Wildernis, in vervuilde sloot, 1978 (opg. id.). In Groningen is dit overigens plaatselijk vrij algemene gras zeer zeldzaam.

Deschampsia flexuosa (L.) Trin.; De Weerribben, Ov., juni 1979 (J. J. Kleuver). Deze op de droge zandgronden zeer algemene soort komt in het Hafdistrict zeldzaam voor.

Leersia oryzoides (L.) Sw.; Vijfheerenlanden, ZW. van Everdingen, polder Vierhoeven, in slootkant, aug. 1979 (Milieukartering Zuid-Holland). Een nieuwe vondst sinds 1950 in dit gebied van deze nogal sterk achteruitgegane grassoort (BAKKER, 1978).

Millium effusum L.; bosje bij Schoorl, sept. 1979 (opg. Milieukartering Noord-Holland). De tweede vondst van dit gras, na die op Vlieland, in het Waddendistrict.

Puccinellia distans (L.) Parl.; Haren, Gr., in wegberm, 1977 (opg. E. J. Broekema); Lichtmis, Staphorst, langs rijksweg en bij oprit, aug. 1979 (opg. A. Corporaal); bij Berkum, gem. Zwolle, in wegberm, juli 1979 (opg. id.); Hengelerbrug bij Goor, langs weg, juni 1979 (opg. St.); De Schermer, NO. van Akersloot, langs weg, juli 1979 (opg. Milieukartering Noord-Holland). De profetie van de FLORISTENCLUB GELDERSE VALLEI (1979) lijkt uit te komen: „Waarschijnlijk is het stomp kweldergras in het binnenland thans al een vrij algemene soort, die daar echter tot nu toe weinig aandacht heeft gekregen”. Overigens is *P. distans* ook in W.-Duitsland als pekeladventief bekend geworden (KRACH & KOEPFF, 1979).

Haloragaceae

Myriophyllum alterniflorum DC.; ONO. van Gelselaar, gem. Borculo, in plasje, juni 1979 (W.).

Juncaceae

Juncus filiformis L.; langs Drentsche A bij Loon, in weiland, 1978 (Mej. G. Allersma); Gorsse heide, 1978 (P. Aukes & B. Wijlens). Nieuwe vindplaatsen buiten de thans in ons land bekende gebieden, waar deze soort soms plaatselijk vrij veel voorkomt.

Juncus tenuis Willd.; Uitgeest, paadje langs de Dijkerhemme, 1979 (opg. Milieukartering Noord-Holland). Wederom een vondst in het westen des lands van deze op de pleistocene zandgronden algemene soort.

Luzula luzuloides (Lamk.) Dandy et Wilmott; Kuinderbos, Noordoostpolder, zomer 1979 (opg. Br.).

Luzula sylvatica (Huds.) Gaud.; Midden-Heerenduin, gem. Velsen, mei 1979 (opg. J. A. de Kramer). Buiten Zuid-Limburg en het Rijk van Nijmegen komt deze soort zeer zeldzaam voor.

Labiatae

Lamium hybridum Vill.; Vlieland, op zandig karrepad, juni 1979 (DE ROOS, 1979b). Deze soort was reeds bekend van Texel, Terschelling en Schiermonnikoog (GREMMEN & KREMERS, 1971) en van Ameland (MENNEMA & VAN OOSTSTROOM, 1975).

Liliaceae

Gagea lutea (L.) Ker-Gawl.; Fromberg, Wijlre, L., zomer 1979 (opg. Dr. S. J. Dijkstra). Over deze vindplaats is thans zekerheid verkregen (zie WEEDA, 1979b, p. 259).

Scilla hispanica Mill. × *S. non-scripta* (L.) Hoffm. et Link; Goedenraad, bij Overeij, gem. Wittem, L., mei 1978 (Mej. Dominique Willemse). Deze vrij algemene bastaard van de Friese stinsen en de binnenduintrandbossen was van Zuid-Limburg niet bekend.

Tulipa sylvestris L.; Texel, De Waal, in een boomsingel, mei 1979 (E.). De eerste vondst van deze soort op de Waddeneilanden.

Loranthaceae

Viscum album L.; St. Oedenrode, N.-Br., Kuipersbos, 1979 (opg. H. Lammers). Wederom een nieuwe vondst van deze soort buiten Zuid-Limburg.

Malvaceae

Malva alcea L.; tussen Doorning en Hurwenen, Gld., langs Waaldijk, juli 1979 (opg. A. & J. M. A. Cools).

Najadaceae

Najas marina L.; Eilandspolder, Graft, N.-H., sept. 1979 (opg. Milieukartering Noord-Holland).

Onagraceae

Circaea lutetiana L.; Gorp en Rovert, N.-Br., 1979 (opg. J. C. P. van Kessel). In het Kempense district komt deze soort zeer zeldzaam voor.

Orchidaceae

Gymnadenia conopsea (L.) R. Br.; Veerse Meer, Schotsman-Ruiterplaat, juni 1979 (opg. R. J. Willems). Dit is volgens A. J. Quené-Boterenbrood (in MENNEMA c.s., 1980) de eerste vondst van deze orchidee in Zeeland sinds 1950.

Platanthera chlorantha (Cust.) Rchb.; Nuth, L., aan oude spoorlijn bij het Kathagerbroek, juni 1979 (J. Hermans & W. de Veen).

Orobanchaceae

Orobanche caryophyllacea Sm.; Texel, op de uiterste zuidpunt in de duinen, juli 1979 (A. C. Boon). De eerste vondst van deze soort op de Waddeneilanden.

Orobanche rapum-genistae Thuill.; Markelo, Ov., De Hulpe, tussen jonge sparrenaanplant, juni 1973, ook in 1974, anno 1979 verdwenen (J. Meijerink).

Papilionaceae

Genista tinctoria L.; O. van Laag-Keppel, langs Hessenweg, in schrale heideachtige begroeiing, zomer 1979 (opg. So.). Vóór 1950 was deze soort vrij algemeen in de Lijmers en de Gelderse Achterhoek, thans komt zij er volgens P. Heukels (in MENNEMA c.s., 1980) zeer zeldzaam voor.

Lathyrus linifolius (Reichard) Bäsler; Arnhem, stormvlakte aan de Koningsweg, adv.?, sept. 1979 (J. & K. Reinink). Zie ook Gorterica 9, no. 11/12, 1979, p. 369.

Medicago polymorpha L. var. *vulgaris* (Benth.) Shinnars; Wormer, op ruderaal terrein langs de Zaan, adv., sept. 1979 (A.). Een in aug. 1979 te Wormerveer door J. Akkerman verzameld exemplaar droeg naast gestekelde vruchten ook ongestekelde [cf. var. *confinis* (Koch) Van Ooststr. et Reichg.], zodat aan het bestaansrecht van de var. *confinis* ernstig moet worden getwijfeld.

Melilotus altissimus Thuill.; Texel, Lage Veld bij Oosterend, juli 1979 (opg. E.). Deze soort was van de Nederlandse Waddeneilanden slechts bekend van Schiermonnikoog (GREMMEN & KREMERS, 1971) en van Vlieland (MENNEMA & VAN OOSTSTROOM, 1975).

Trifolium aureum Poll.; Arnhem, stormvlakte aan de Koningsweg, adv., juli 1979 (K. Reinink). Zie Gorterica 9, no. 11/12, 1979, p. 369.

Trifolium micranthum Viv.; Den Oever, Zuiderhaven, zomer 1979 (opg. Mej. S. M. van der Baan & E.); Groet, N.-H., zomer 1979 (opg. R. van der Meijden).

Trifolium ornithopodioides L.; Texel, in Grote Vlak, zomer 1979 (opg. E.); Groet, N.-H., zomer 1979 (opg. R. van der Meijden).

Trifolium striatum L.; Groet, zomer 1979 (opg. R. van der Meijden); Wimmenum, N.-H., zomer 1979 (opg. id.); Spaarnwoude, vuilnisstortplaats, adv., juni 1979 (A.).

Papaveraceae

Corydalis claviculata (L.) DC.; Galderse heide, N.-Br., bij Zwaantjesweg, juli 1979 (opg. J. M. A. Cools). In het Kempense district komt deze voor het Drentse en Gelderse district karakteristieke soort zeer zeldzaam voor.

Glaucium flavum Crantz; Z. van Castricum aan Zee, vlak bij duinovergang, nov. 1979 (opg. E. Buys); IJmuiden, Groene strand bij Zuid-pier, sept. 1979 (opg. J. A. de Kramer). Het aantal uurhokken, waarin deze efemere soort sinds 1950 is waargenomen, groeit gestadig: van 9 in 1973 (QUENÉ-BOTERENBROOD & MENNEMA, 1973) tot 17 thans (A. J. Quené-Boterenbrood in MENNEMA c.s., 1980).
Papaver dubium L. × *P. rhoeas* L. (*P. × expectatum* Fedde); Bergen op Zoom, fabrieksterrein bij de haven, aug. 1978 (Unio).

Plantaginaceae

Plantago indica L.; Beverwijk, vuilnisstortplaats, adv., aug. 1979 (A.).

Polygonaceae

Rumex thyrsiflorus Fingerh.; Kunrade, L., in wegkant, mei 1978 (Mej. Dominique Willemse). Deze vrij zeldzame soort van het Fluviatiele district in het midden des lands, was in Zuid-Limburg slechts éénmaal – vóór 1950 – bij Maastricht gevonden.

Portulacaceae

Portulaca oleracea L. subsp. *oleracea*; Schijndel, in park, adv., aug. 1979 (Mevr. J. van der Wijdeven-van Delft).

Potamogetonaceae

Zannichellia palustris L. subsp. *palustris*; Jezüietenwaai, Z. van Groessen, gem. Duiven, Gld., in oeverzone, juli 1979 (So.); Bahr, gem. Angerlo, in putten bij steenfabriek, aug. 1979 (So.). Deze in het kustgebied vrij algemene en in het binnenland vrij zeldzame ondersoort was in dit gebied sinds 1950 niet waargenomen.

Primulaceae

Trientalis europaea L.; Ameland, NW. van Nes, in dennenbos, mei 1979 (opg. Dr. Ir. M. van Oosten). Van de Nederlandse Waddeneilanden is deze soort alleen bekend van Terschelling (GREMMEN & KREMERS, 1971) en van Vlieland (MENNEMA & VAN OOSTSTROOM, 1975).

Pyrolaceae

Monotropa hypopithys L. subsp. *hypophegea* (Wallr.) Holmb.; Voorne, duinen Rockanje en de Mildenburg, zomer 1979 (opg. P. Lette van Oostvoorne); Heerlen, zomer 1979 (G. van der Mast). In tegenstelling tot wat HEUKELS-VAN OOSTSTROOM (1977) beweert, komt deze ondersoort thans in het Duindistrict zeldzaam voor.

Ranunculaceae

Ranunculus lingua L.; Terschelling, de Noordsvaarder, 100-en exx., juli 1979 (opg. J. Mast). Deze soort was van de Nederlandse Waddeneilanden slechts bekend van Texel (GREMMEN & KREMERS, 1971) en Ameland (MENNEMA & VAN OOSTSTROOM, 1975).

Thalictrum minus L. subsp. *jacquinianum* (Koch) Rouy et Fouc.; Boekelo, Oude

Beckumerweg, W. van nieuwe snelweg, mei 1979 (St.). Een merkwaardige vondst buiten het oostelijke rivierengebied, waar deze ondersoort voorkomt.

Resedaceae

Reseda lutea L.; Vlieland, op zeedijk bij jachthaven, juli 1979 (DE ROOS, 1979b). Deze soort was reeds bekend van Texel en Terschelling (MENNEMA & VAN OOSTSTROOM, 1975) en van Schiermonnikoog (MENNEMA, 1975).

Rosaceae

Fragaria moschata Duch.; Savelsbos, L., mei 1979 (opg. W. de Veen). Deze soort is in Zuid-Limburg volgens C. L. Plate (in MENNEMA c.s., 1980) sterk achteruitgegaan: vóór 1950 is zij aldaar in 11 uurhokken aangetroffen, thans is zij slechts van 3 uurhokken bekend.

Sanguisorba officinalis L.; Hengelo, in grazige berm Twekkelerweg, 1979 (W. & A. C. Weeda-ter Veen). Tot dusverre was deze vrij zeldzame soort in Twente alleen bekend van de spoorlijn in Almelo en Hengelo.

Scrophulariaceae

Antirrhinum orontium L.; bij Heerhugowaard, langs spoorbaan, adv., sept. 1979 (opg. Milieukartering Noord-Holland).

Odontites verna (Bell.) Dum. subsp. *verna*; Brummen, CRM-reservaat Heyendaal, langs roggeakker, juli 1979 (B. Wijlens).

Verbascum densiflorum Bertol.; Kornwerderzand, zomer 1979 (opg. Mej. S. M. van der Baan & E.). Buiten het Fluviatiele district is deze soort zeldzaam (HEUKELS-VAN OOSTSTROOM, 1977).

Verbascum lychnitis L. × *V. thapsus* L. (*V. × thapsi* L.); Bentveld, Koningshof, aug. 1979 (opg. J. Mourik Sr. & W.).

Verbascum phlomoides L.; NO. van Haaksbergen, in wegberm, verw.?, aug. 1979 (opg. St.).

Verbascum thapsus L.; Usselo, gem. Enschede, in zandige wegberm, verw.?, aug. 1977 (opg. St.); Haaksbergen, heideterreintje, okt. 1979 (opg. St.).

Veronica montana L.; Amsterdamse bos, aan oever nieuw meer, juni 1979 (opg. J. A. de Kramer). Buiten het Krijt- en het Subcentreuropse district komt deze soort zeer zeldzaam voor (HEUKELS-VAN OOSTSTROOM, 1977).

Veronica opaca Fr.; Gendingen, Gld., in boerenmoestuintje NW. van Megchelen, dec. 1979 (W. Anema); Westerschouwen, in duin, in ijle, lage vegetatie, juni 1979 (opg. A. Corporaal).

Veronica peregrina L.; Zeist, in moestuin, juli 1979 (Milieukartering Utrecht).

Veronica persica Poir.; Diepenveen-Markvelde, langs Schipbeek, juni 1979 (W.). In Twente is deze in het westen algemene soort zeer zeldzaam.

Solanaceae

Solanum nitidibaccatum Bitter; langs de Waal bij Dodewaard, okt. 1979 (opg. Floristenclub Gelderse Vallei); Gendtsche Waarden, zandig strandje langs de Waal, aug. 1979 (So.); Kop van Pannerden, zandig strandje aan de Waal, juli 1979 (J. & So.); bij Erlecom, gem. Ubbergen, zandige strandjes langs de Waal, sept. 1979 (So.).

Solanum triflorum Nutt.; Kop van Pannerden, op strandje langs de Waal, adv.?, nov. 1979 (opg. W. Anema).

Umbelliferae

Angelica archangelica L.; Oost-Grafdijk, N.-H., in rietstrook langs kanaal, mei 1979 (opg. Joh. Bolman & J. Morriën); id., juli 1979 (opg. Milieukartering Noord-Holland).

Heracleum mantegazzianum Somm. et Lev.; Schiermonnikoog, langs fietspad, aug. 1979 (opg. J. J. Kleuver). Deze verwilderde en ingeburgerde soort is van de Waddeneilanden alleen van Terschelling bekend (MENNEMA & VAN OOSTSTROOM, 1975).

Pimpinella major (L.) Huds.; bij Alkmaar, berm van de Schermerringdijk, juni 1979 (Milieukartering Noord-Holland). Deze algemene soort uit het oostelijke rivierengebied is nog nooit eerder benoorden het Noordzeekanaal waargenomen.

Sium latifolium L.; Vlieland, 1e Kroonspolder, bij diep gegraven gat, aug. 1978 (DE ROOS 1979b). Voor de Nederlandse Waddeneilanden was deze soort reeds bekend van Texel, Terschelling en Schiermonnikoog (GREMMEN & KREMERS, 1971) en van Ameland (MENNEMA & VAN OOSTSTROOM, 1975).

Urticaceae

Parietaria judaica L.; Zaltbommel, in tuin aan Waalkade, sept. 1979 (W. Iven); Huissen, Gld., stenen kade langs Rijn, okt. 1979 (So.).

Parietaria officinalis L.; St. Laurens, Zeel., spontaan in tuin, aug. 1979 (A. de Visser).

Literatuur

ADEMA, F. & M. T. JANSEN, 1979. *Xanthium* L. in Nederland. *Gorteria* 9 (9), p. 300–303.

BAKKER, D., 1978. *Leersia oryzoides* (L.) Sw. in Nederland. *Gorteria* 9 (5), p. 155–158.

BREMER, P., 1980. *Polystichum lonchitis* (L.) Roth en *Asplenium viride* Huds. nieuw voor Nederland. *Gorteria* 10 (in voorber.).

FLORISTENCLUB GELDERSE VALLEI, 1979. *Bromus carinatus* Hook. et Arn. en *Puccinellia distans* (L.) Parl. in Midden-Nederland. *Gorteria* 9 (6), p. 232–234.

GREMMEN, N. J. M. & J. W. P. M. KREMERS, 1971. De flora van de Nederlandse, Duitse en Deense Waddeneilanden. Nijmegen.

HEUKELS-VAN OOSTSTROOM, 1977. Flora van Nederland, 19e druk. Groningen.

KRACH, E. & B. KOEPFF, 1979. Beobachtungen an Salzschwaden in Südfranken und Nordschwaben. *Gött. Flor. Rundbr.* 13 (3), p. 61–75.

MENNEMA, J., 1975. Aanvullende gegevens van Schiermonnikoog. *Gorteria* 7 (11), p. 182.

—, & S. J. VAN OOSTSTROOM, 1975. Aanvullende gegevens op Gremmen en Kremers, De flora van de Nederlandse, Duitse en Deense Waddeneilanden. *Gorteria* 7 (9/10), p. 133–148.

— & —, 1977. Nieuwe vondsten van zeldzame planten in Nederland, hoofdzakelijk in 1975. *Gorteria* 8 (8), p. 135–156.

— & —, 1979. Nieuwe vondsten van zeldzame planten in Nederland, hoofdzakelijk in 1978. *Gorteria* 9 (11/12), p. 347–364.

—, A. J. QUENÉ-BOTERENBROOD & C. L. PLATE, 1980. Atlas van de Nederlandse Flora 2 (in voorber.).

PLOEG, D. T. E. VAN DER, 1977. Atlas fan de floara fan Fryslân. Leeuwarden.

QUENÉ-BOTERENBROOD, A. J. & J. MENNEMA, 1973. Zeldzame Nederlandse plantesoorten in Zuid-Holland. Prov. Waterstaat Zuid-Holland, 's-Gravenhage.

- ROOS, G. TH. DE, 1979a. *Dianthus deltoides* L. op Ameland, nieuw voor het Nederlandse Waddengebied. *Gorteria* 9 (10), p. 343.
- , 1979b. Nieuwe plantesoorten voor Vlieland in 1978 en 1979. *Gorteria* 9 (11/12), p. 368.
- WEEDA, E. J., 1979a. *Sedum telephium* L. subsp. *maximum* (L.) Krock. *Gorteria* 9 (6), p. 243.
- , 1979b. Voorkomen en standplaats van *Gagea lutea* (L.) Ker-Gawl. in Nederland. *Gorteria* 9 (7/8), p. 257-270.
- WEVER, A. DE, 1932. De Zuid-Limburgsche flora. *Natuurh. Maandbl.* 21 (5), p. 68-69.

B. Adventieve soorten

ANGIOSPERMAE

Amaranthaceae

- Amaranthus spinosus* L.; Kampen, op een loswal langs de IJssel, tussen straatstenen, aug. 1979 (H. J. van der Meulen).

Boraginaceae

- Lappula squarrosa* (Retz.) Dum.; Leeuwarden, Harlingertrekweg, loskade, juni 1979 (opg. D. T. E. van der Ploeg); Wassenaar, duinen van Meijndel, langs pad, juni 1979 (J. Mennema).

Chenopodiaceae

- Atriplex hortensis* L. subsp. *heterosperma* (Bunge) Meijd.; Vlissingen, wegberm, in tuin verder gekweekt en daar verzameld in aug. 1979 (A. de Visser).
- Salsola kali* L. var. *tenuifolia* Tausch; Noordwijk, in duinen 800 m achter de zeereep, juli 1979 (J. Ruinaard).
- Spinacia oleracea* L.; Vlissingen, ruigte bij de Westerschelde, sept. 1979 (opg. Ir. J. W. Jongepier).

Compositae

- Ambrosia trifida* L.; Kampen, op een loswal langs de IJssel, tussen straatstenen, aug. 1979 (H. J. van der Meulen).
- Artemisia biennis* Willd.; Dodewaard, langs Waal, bij losplaats voor graan, sept. 1979 (opg. Floristenclub Gelderse Vallei).
- Artemisia dracuncululus* L.; Beverwijk, vuilnisstortplaats, sept. 1979 (A.).
- Crepis foetida* L.; Maastricht, ENCI-groeve, juli 1979 (Plantenstudiegroep Limburg).
- Crepis setosa* Hall. f.; Zeist, graslandje bij buitenplaats, aug. 1979 (Milieukartering Utrecht); Schijndel, N.-Br., op voormalige vuilnisstortplaats, sept. 1979 (A. van der Wijdeven).
- Guizotia abyssinica* (L.) Cass.; Alkmaar, bij station, aug. 1979 (opg. D. Wolfskeel).
- Helianthus annuus* L.; Schiermonnikoog, bij de veerdam, aug. 1979 (opg. J. J. Kleuver).
- Lactuca virosa* L.; Susteren, L., spoorlijn, 1979 (opg. J. Cortenraad).
- Senecio squalidus* L.; Ouderkerk aan de IJssel, voormalige kolenopslagplaats, mei 1974 (M. van Doeland). Dit exemplaar was abusievelijk gedetermineerd als *S. vernalis* W. et K. (P. Heukels in MENNEMA c.s., 1980).

Stenactis annua (L.) N. ab E.; bij Rossum, spoordijk in de Bommelerwaard, juni 1979 (A. Hottinga).

Xanthium strumarium L.; Wormer, op ruderaal terrein langs de Zaan, sept. 1979 (A.).

Convolvulaceae

Ipomoea hederacea Jacq.; Wormerveer, ruderaal terrein langs de Zaan, aug. 1979 (A.); Vlissingen-Oost, industrieterrein, okt. 1979 (J. van Kasteel).

Cruciferae

Alyssum campestre L.; Arnhem-Zuid, wijk Vredenburg, opgespoten terrein, mei 1979 (W. de Haan).

Capsella rubella Reuter; Leeuwarden, Harlingertrekweg, loskade, juni 1979 (opg. D. T. E. van der Ploeg).

Cardaminopsis halleri (L.) Hayek; Arnhem, stormvlakte aan de Koningsweg, juli 1979 (K. Reinink). Zie *Gorteria* 9, no. 11/12, 1979, p. 369. Deze soort komt voor in het bergland van Centraal-Europa.

Conringia orientalis (L.) Dum.; Middelburg, op voormalig volkstuincomplex, juni en aug. 1979 (A. de Visser).

Lepidium densiflorum Schrad.; Leiden, walkant Oude Rijn, juli 1979 (Mevr. L. Freese-Woudenberg).

Lepidium neglectum Thell.; autoweg Hilversum-Apeldoorn, in berm bij afrit Hoogland-Bunschoten, juli 1979 (J.).

Lepidium sativum L.; Amsterdam, kruispunt IJdoornlaan-Beemsterstraat, juni 1979 (Mevr. A. Kruijt-Piet).

Moricandia arvensis (L.) DC.; Wormerveer, Veerdijk, sept. 1979 (A.). Deze soort komt voor in het Middellandse Zeegebied, Noord-Afrika en de Sahara.

Sisymbrium irio L.; Spaarnwoude, vuilnisstortplaats, juni 1979 (A.).

Sisymbrium loeselii L.; Nuenen, bij korenmolen, aug. 1979 (Unio).

Cyperaceae

Cyperus eragrostis Lamk.; Soest, ijsbaan van Soesterberg, aug. 1979 (Milieukartering Utrecht).

Gramineae

Aegilops cylindrica Host; Leeuwarden, Harlingertrekweg, loskade, juni 1979 (opg. D. T. E. van der Ploeg).

Agropyron cristatum (L.) Gaertn.; Leeuwarden, Harlingertrekweg, loskade, juni 1979 (opg. D. T. E. van der Ploeg).

Digitaria adscendens (H. B. K.) Henr.; Vlissingen-Oost, industrieterrein, okt. 1979 (J. van Kasteel).

Eleusine tristachya (Lamk.) Kth.; Vlissingen-Oost, industrieterrein, okt. 1979 (opg. J. van Kasteel).

Lagurus ovatus L.; Utrecht, parkeerterrein Jaarbeursgebouw, juli 1979 (C. D. van Oosten).

Oryzopsis miliacea (L.) Benth. et Hook. ex Aschers. et Schweinf.; Tolkamer, losplaats aan de Rijn, juli 1979 (D. Douwes).

Polypogon monspeliensis (L.) Desf.; Goeree, De Punt, in kleine slenk, sept. 1979 (J.); tussen Cadzand-Bad en Retranchement, Zeel., in nieuwe wegberm, juli 1979 (opg. Ir. J. W. Jongepier).

Setaria italica (L.) P. B.; Vlissingen-Oost, industrieterrein, okt. 1979 (opg. J. van Kasteel).

Lythraceae

Lythrum junceum Banks et Sol.; St. Oedenrode, N.-Br., op oud akkerland, dat lang onder water heeft gestaan, aug. 1979 (H. de Koning).

Malvaceae

Abutilon theophrasti Med.; Wormer, ruderaal terrein langs de Zaan, sept. 1979 (A.).

Malva cf. *nicaeensis* All.; Beverwijk, vuilnisstortplaats, aug. 1979 (A.).

Malva pusilla Sm.; Wormerveer, ruderaal terrein langs de Zaan, aug. 1979 (A.); Midden-Heerenduin, gem. Velsen, op erf, aug. 1979 (opg. J. J. Morriën).

Modiola caroliniana (L.) G. Don fil.; Beverwijk, vuilnisstortplaats, aug. 1979 (A.).

Sida spinosa L.; Kampen, op een loswal langs de IJssel, tussen straatstenen, aug. 1979 (H. J. van der Meulen); Vlissingen-Oost, industrieterrein, okt. 1979 (J. van Kasteel).

Papilionaceae

Genistella sagittalis (L.) Gams; Arnhem, stormvlakte aan de Koningsweg, sept. 1979 (K. Reinink). Zie *Gorteria* 9, no. 11/12, 1979, p. 369.

Medicago ciliaris (L.) All.; IJmuiden, stationemplacement, juni 1978 (A.).

Medicago truncatula Gaertn.; Wormer, op ruderaal terrein lang de Zaan, sept. 1979 (A.).

Ornithopus compressus L.; Arnhem, Koningsjagt, op verlaten akker, okt. 1979 (C. Reimink, So. & D. Westra).

Trifolium alexandrinum L.; Heiloo, kanaal, in wegberm, zomer 1979 (Milieukartering Noord-Holland).

Trifolium diffusum Ehrh.; Verkeersknooppunt Afsluitdijk, gem. Wonseradeel, Fr., bij viaduct, juni 1979 (W. Kooistra).

Trigonella foenum-graecum L.; Wormerveer, terrein van Wessanen, sept. 1979 (A.); Zaandam, station, aug. 1979 (A.).

Vicia narbonensis L.; Wormerveer, Veerdijk, sept. 1979 (A.).

Vicia pannonica Crantz; Haaksbergen, spontaan in tuin, juni 1979 (opg. St.).

Plantaginaceae

Plantago serraria L.; Doetinchem, Hamburgerbroek, industrieterrein, aug. 1979 (D. Douwes).

Polygonaceae

Polygonum compactum Hook. f.; Doetinchem, bij heg Plantsoenstraat, aug. 1979 (opg. D. Douwes).

Rumex patientia L.; Kesteren, terreintje bij spoorlijn, mei 1979 (opg. J.).

Portulacaceae

Claytonia sibirica L.; Noordlaarder bos, Gr., nov. 1979 (Dr. D. J. W. Pool).

Ranunculaceae

Delphinium ajacis L.; Empel, N.-Br., ruigte aan Z.-zijde Maas, juli 1979 (opg. A. & J. M. A. Cools).

Rosaceae

Duchesnea indica (Andr.) Focke; Alphen aan den Rijn, langs Molenvlietpad, juni 1979 (opg. A. Pellekooren).

Scrophulariaceae

Parentucellia viscosa (L.) Caruel; Brouwershaven, Grote Stamperplaat, juli 1979 (opg. P. A. Slim).

Solanaceae

Nicandra physalodes (L.) Gaertn.; Leeuwarden, Harlingertrekweg, bij graanoverslag, sept. 1979 (St.).

Solanum sisymbriifolium Lamk.; Sassenheim, Zandslootkade, bij voormalige bollen-schuur, okt. 1979 (opg. A. van der Geest).

Umbelliferae

Ammi majus L.; Leeuwarden, Harlingertrekweg, loskade, sept. 1979 (opg. St.).

Coriandrum sativum L.; Texel, N. van Cocksdoorp, aug. 1979 (E.); Vinkeveen, in wegberm provinciale weg, juli 1979 (opg. Milieukartering Utrecht); Baarn, spoorlijn, sept. 1979 (opg. id.).

Meum athamanticum Jacq.; Arnhem, stormvlakte aan de Koningsweg, juli-aug. 1979 (opg. K. Reinink). Deze soort komt oorspronkelijk voor in het bergland van W.- en Midden-Europa. Zie ook *Gorteria* 9, no. 11/12, 1979, p. 369.

Literatuur

MENNEMA, J., A. J. QUENÉ-BOTERENBROOD & C. L. PLATE, 1980. Atlas van de Nederlandse Flora 1. Amsterdam.

C. Verwilderde soorten

PTERIDOPHYTA

Polypodiaceae

Athyrium thelypteroides Desv.; Tilburg, langs de IJscubweg, onder zomereiken, mei 1978 (J. M. A. Cools). Deze varen komt oorspronkelijk voor in de oostelijke Verenigde Staten en in oostelijk Canada, in China en de Himalaya.

ANGIOSPERMAE

Araceae

Pistia stratiotes L.; Stompwijkse Vaart, in de kern van de gemeente Stompwijk, okt. 1979 (opg. S. P. Klapwijk, Dr. L. de Lange & A. Pieterse).

Berberidaceae

Berberis thunbergii DC.; Kuinderbos, Noordoostpolder, stormvlakte, 1979 (opg. Br.). De eerste opgave van verwildering in Nederland van deze Japanse sierheester.

Berberis wilsonae Hemsl.; Kuinderbos, Noordoostpolder, sept. 1979 (opg. Br.). De eerste opgave van verwildering in Nederland van deze uit W.-China afkomstige sierheester.

Buddlejaceae

Buddleja davidii Franch.; Middelburg, tussen tegels en op muren van diverse gebouwen, aug. 1979 (opg. Ir. J. W. Jongepier).

Caprifoliaceae

Lonicera tatarica L.; Vlieland, in gemengd loofbos O. van Oost-Vlieland, juni 1979 (W. G. de Jong & G. Th. de Roos).

Caryophyllaceae

Dianthus barbatus L.; Zutphen, industrieterrein, aug. 1979 (Mej. T. Riddering).

Lychnis coronaria (L.) Desrouss.; NW. van Hilvarenbeek, nabij De Geul en Molenbossen, aug. 1979 (opg. J. M. A. Cools).

Compositae

Aster laevis L. × *A. novi-belgii* L. (*A. × versicolor* Willd.); Haaksbergen, aug. 1978 (opg. St.).

Chrysanthemum paludosum Poir.; 's-Gravenhage, strand Z. van Scheveningse haven, half onder het zand bedolven, okt. 1979 (P. van der Ent). Deze soort is in de lijst van 1975 abusievelijk vermeld als *C. cf. atratum* Jacq. (*Gerteria* 8, no. 8, 1977, p. 150).

Dimorphotheca spec.; Zaandam, station, aug. 1979 (A.). Dit geslacht komt voor in Zuid-Afrika.

Inula helenium L.; Ouddorp, bij radiostation, sept. 1979 (opg. C. Sipkes).

Geraniaceae

Geranium platypetalum Fisch. et Mey.; Mijdrecht, op dijk langs Kromme Mijdrecht, juni 1979 (Milieukartering Utrecht).

Geranium sanguineum L.; Hulshorst, okt. 1979 (opg. J.).

Gramineae

Briza minor L.; Texel, Nieuwe Schild, sept. 1979 (opg. E.).

Haloragaceae

Myriophyllum brasiliense Cambess.; Ede, Z.-zijde dijk Maanderbroekweg tussen Wolfsdijk en Lange Weideweg, juni 1979 (J. & Dr. F. M. Muller).

Labiatae

Salvia glutinosa L.; Kunrade, gem. Voerendaal, L., in beschaduwde holle weg, sept. 1979 (opg. P. Spreuwenberg).

Satureja montana L.; Spaarnwoude, vuilnisstortplaats, aug. 1979 (A.). De eerste verwildering in Nederland van dit uit het Middellandse Zeegebied afkomstige toekruid.

Liliaceae

Allium zebdanense Boiss. et Noë; Bloemendaal, landgoed Caprera, binnenduinrandbos, mei 1979 (opg. J. A. de Kramer).

Polygonatum multiflorum (L.) All. × *P. odoratum* (Mill.) Druce (*P. × hybridum* Brügger);

's-Graveland, N.-H., landgoed Vijverhof, mei 1979 (P. A. Bakker).

Papilionaceae

Coronilla emerus L.; Beverwijk, Delartlaan, bij volière, juni 1979 (A.). De eerste verwildering in Nederland van deze uit Midden- en Z.-Europa afkomstige sierheester.

Polygonaceae

Polygonum aubertii L. Henry; Azewijn-puttencomplex, gem. Bergh, okt. 1979 (So.).

Pontederiaceae

Pontederia cordata L.; Vinkeveense plassen, langs de Botholse Dijk, sept. 1979, ook reeds in 1978 aanwezig (K. van der Vate).

Primulaceae

Primula obconica Hance; Kuinderbos, Noordoostpolder, op lichte plek in dicht fijnsparrenbos, juni 1979 (opg. Br.). De eerste opgave van verwildering van deze kamersierplant, die oorspronkelijk uit China afkomstig is.

Ranunculaceae

Aconitum napellus L.; Quakjeswater, Rockanje, langs pad, zomer 1979 (opg. P. Lette van Oostvoorne).

Anemone nemorosa L. var. *alboplana* Silva Tar & Schneid.; Brokkenbroek, W. van Helvoirt, N.-Br., mei 1979 (opg. J. M. A. Cools).

Rosaceae

Crataegus crus-galli L.; Veenendaal, op stationsemplacement, sept. 1979 (opg. J.); Rhenen, Remmerstein, in bosrandje langs akker, sept. 1979 (opg. J.).

Sorbaria sorbifolia (L.) A. Br.; Buurse, gem. Haaksbergen, kade Schipbeek, aug. 1979 (opg. St.).
Spiraea tomentosa L.; bij afwatering van de Klotterpeel, N. van Deurne, N.-Br., in wegrand, juli 1979 (Unio).

Rubiaceae

Phuopsis stylosa (Trin.) Griseb. ex Schum.; Rotterdam, Zalmhaven, juni 1979 (P. van der Ent).

Saxifragaceae

Deutzia gracilis Sieb. et Zucc. × *D. parviflora* Bunge (*D.* × *lemoinei* Lemne ex Bois); Elburg, op oude muur bij de zuidelijke wallen, juni 1979 (Unio). Deze, eind vorige eeuw in Frankrijk ontstane bastaard houdt volgens M. T. Jansen in Elburg na verwildering al vele jaren stand.

Tiarella cordifolia L.; Deventer, bij station, in met struiken beplante strook grond, mei 1979 (W. Oord). De eerste verwildering in Nederland van deze uit oostelijk N.-Amerika afkomstige cultuurplant.

Scrophulariaceae

Antirrhinum majus L.; Zutphen, industrieterrein, aug. 1979 (Mej. T. Riddering).

Umbelliferae

Anethum graveolens L.; Texel, Nieuwe Schild, sept. 1979 (opg. E.).

Foeniculum vulgare Mill.; Vlissingen, ruigte bij Westerschelde, sept. 1979 (opg. Ir. J. W. Jongepier).

New records of rare plants in the Netherlands, mainly in 1979

For the first time in 30 years is Dr. S. J. van Ooststroom no longer one of the composers of 'the list'. We have made a comparison between his first list (in 1948) and his last (1978).

The list of new localities of rare species and interesting records of the more common species found in the Netherlands mainly during 1979, has been subdivided into three categories:

- A. Netherlands species;
- B. Adventitious species;
- C. Species escaped from cultivation.

As the first part of the Atlas of the Netherlands Flora has appeared, additions and new records of taxa inserted in this atlas will be published separately.

Category A includes the species – also naturalised ones – belonging to the Netherlands Flora, as established by the Floristic Council in 1975 and inserted in the Standard List of the Netherlands Flora 1975. In list A comments have been added, where necessary; adventitious records of Netherlands species are indicated with *adv.*, escapes from cultivation with *verw.* In list B and C the names of the taxa new for the Netherlands, are in bold type.